

# Замма

Дала бакъо толайойла!

Время



zama95.ru

gazeta\_zama

shali\_zama@mail.ru

Газета выходит с 1933г.  
25 апреля 2023г. № 33 (93227)

Свободная цена

Муниципальное бюджетное учреждение «Шалинская районная газета «Замма»

Праздник Кьортачу редакторан дош



## Рамзан Кадыров: Бескрайнее счастье видеть беззаботные, искренние улыбки детей

21.04.2023 г.

Рамзан Кадыров вместе с Аймани Несиевной и Медни Мусаевной принимали поздравления с праздником Ураза-Байрам от многочисленных гостей и радовали гостинцами маленьких жителей Чеченской Республики. Об этом в социальных сетях рассказал Глава ЧР.

Рамзан Кадыров написал, что одним из самых любимых частей праздника Ид аль-Фитр в их семье, как и в других домах мусульман, является процесс приёма гостей. И речь идет не только о родственниках с соратниками, но и в целом о людях совершенно разных слоев населения. Среди этих категорий отдельное место занимают дети. Для них специально к празднику взрослые закупают разные сладости и в течение всего дня они получают

лакомства.

«Мы вместе с мамой Аймани Несиевной и Медни Мусаевной с огромным удовольствием лично принимали с утра поздравления от многочисленных гостей и особо радовали гостинцами наших маленьких жителей. Они со своей стороны непринужденно и искренне поздравляли нас с праздником, - написал Глава ЧР. - Это бескрайнее счастье видеть беззаботные, искренние улыбки детей и благоденственные настроения взрослых. И очень здорово, что мусульмане предпочитают встречать и проводить такие светлые праздники в кругу своих семей, родных, близких, встречая их, даря им светлые чувства, вызывая неподдельную радость и излучая сердечное тепло».

ИА «Грозный-информ»

## Мотт ца хилча – кьам хир дац

Ирс долуш стаг хета суна со, хIунда аьлча Шеларчу «КIайн школе» (хIинца № 6 йолу йуккьера школа!) 50 шо сов хьалха йуьхьанцарчу классе деша вьодуш дуьхьара йукьайелира Мацнев Ахьмад автор волу керла абат. Оцу Iамат тIерачу сурташца суна дуьхьара нохчийн элпаш довзийтига тхан хьехархоцо Цицаев Махьмин Бетира. Цул тIаьхьа 5-чу класера Шелан № 1 йолу йуккьера школа чекхйаккхалц, суна ненан мотт хьохуш вара озда стаг, похIме охIланча – Джукаев Беким Мохьмад.

Жимма хан йаьлча НГПУ-н филологин факультетехь (къоман отделени) ненан мотт, литературий суна хьийхира профессорша Арсаханов Исраила, Чокаев Катис, Илманчаша Тимаев Вахас, Эсхаджиев Якуба, литераторша Музаев Нурдис, Дикаев Мохьмад, Гацаев Саида, кхечара.

Цигахь, университетехь доьшуш волуш, суна бевзира нохчийн гьобевлла йаздархой, поэташ – Ошаев Халид, Мамакаев Мохьмад, Айдамиров Абузар, Саидов Билал, Мусаев Мохьмад, Арсанукаев Шайхи, дуккха а кхиберш. Уьш бовзаран коьрта бахьана дара со, студент, «Ленинан некъ», «Комсомольское племя» газеташкахь, «Орга» альманаха тIехь нагахь зорбане волуш хилар. Цул доккха ирс суна дуьнен тIехь кхин хета а ца хетара. ХIинца-м ишттаниг ас аьлча, цхьаберш цевбовлу, ма ирс хилла-кх иза, олий.

Нохчийн Республикин Хьалхарчу Президентта, Россин Турпалхоцо Кадыров Ахьмад-Хьаьжас дIадолийнера вайн махкахь ненан мотт кхиоран гIуллакх. Иза коьрта а лорура цо. Цундела ас даим а дозалла а дора пунах, воккха а вера со. Республикина уггаре а хала йаьхкинчу хенашкахь Ахьмад-Хьаьжас (Дала



гIазот кьобалдойла цуьнан!) нохчийн мотт бовзийтарехь, иза кхиорехь, баржорехь, цуьнга марзо кхолларехь кьахьогуш болчу Илманчашна а, йаздархошна а, журналисташна а гIо-накьосталла деш хилла хиларна теш хилла ву со.

...Нохчийн Республикехь дика ламаст хилла схьадогIу 25-чу апрелехь нохчийн меттан Де даздар. 16 шо хьалха Нохчийн Республикин Куьйгалхоцо Кадыров Рамзана и Де билгалдоккхуш шен указаца чIагIдина. Ненан мотт – иза кхетош-кхиоран а, оцу хенанхь кхидолу меттанаш Iаморан а шатайпа гIирс бу. Вуьшта аьлча, мотт – иза къоман са ду.

Ненан маттахь кьамел до вай вешан берашца, оцу маттахь Iамадо дайн сийлахь Iадаташ, озда гIиллакхаш, йовзуйту дуьненан хазалла, исбахьалла. Цундела муьлххачу йукьараллин а декхар ду шен ненан мотт Iалашбар, кхиор, тIекхуьучу чкьурана синхазна дIахьовдор.

Дезчу дийно вай массо а декхаре до ненан меттан хазна ларйарехьа кхин а чIога кьахьега. ХIунда аьлча, мотт – къоман коьрта билгало ю. «Шен мохк а, мотт а боцург кьам дац», - олуш дара Нохчийн Республикин

хьалхарчу Президентан Кадыров Ахьмад-Хьаьжин.

Кху дезчу дийно вайна массарна а дагадоуйту массо халкьан шен, кхечерачух кьаьсташ йолу, культура, Iадаташ, ламасташ хилла бакьо хилар а, и хазнаш ненан маттаца йоьзна хилар а. Вай данма а дагахь латто деза билгал нохчийн матто гIо деш хилар кьам озда, иманехь хилийтарна.

Тахана ас даггара декьала до нохчийн меттан Денца дерриге нохчийн кьам а, нохчийн мотт кхиорехь кьахьогуш болу Илманчаш а, хьехархой а. Дикаллин а, доттагIаллин а Де хилла лаьттийла вайна нохчийн меттан Де!

Кьайле йац, вайн чолхечу заманахь дуьнентIехь дуккха кьаьмнаша бицбина шайн мотт, йукьаралла кхоллайаларехь, дIахIоттарехь мехала маIна лелаш берг иза белаш а. Вешан мотт бицбелча, довр ду вайн орамаш. Цу тIе оцу хьоло тIедаладо халкьаш хIаллакьхиларна. Лаьт-та тIехь нохчийн халкь мел деха, нохчийн меттан Де хьакь ма-ду билгалдакхарна ницкьаш а, хаарш а, кхидерг а ца кхоош бIешерашкахь оьмар хуьлда вайнехан. Дала тIаьхье беркате йойла!

События

## Акция «Знамя Победы»

В преддверии 78-й годовщины Победы в Великой Отечественной войне, в нашей республике проходит патриотическая акция «Знамя Победы». Она призвана отдать дань уважения великому подвигу миллионов советских людей, отстоявших свободу и независимость нашей страны в годы Великой Отечественной войны. Принимая Знамя Победы, мы преклоняем головы перед подвигом солдат нашей Родины. Знамя это вчера прибыло к нам, в Шали, из г. Аргун, куда его доставили из Гудермеса.

Начинается торжественная церемония передачи эстафеты «Знамя Победы».

– Школа, равняйся, смирно! Равнение на Знамя Победы!

Знамя Победы внести! – объявляет ведущая, организатор внешкольной работы СОШ № 11 г. Шали Иман Тарамова. Здесь и проходит церемония, посвященная передаче Знамени Победы

– Сегодняшняя акция передачи Знамени Победы очень важна для всех. Мы должны быть достойны памяти павших героев и укреплять мир между всеми людьми, независимо от их национальности или вероисповедания, – говорит Иман Сайд-Магомедовна.

На торжественном мероприятии присутствовали почетные гости: Зулпа Гайрбекова

– заместитель главы администрации Шалинского муниципального района, Ибрагим Бачаев – председатель Совета депутатов Шалинского городского поселения, Хасмагомед Бизаев – начальник отдела военкомата Шалинского, Курчаловского районов и г.Аргун, Турпал-Али Дженгираев – председатель Общероссийской общественной районной организации инвалидов войны в Афганистане, а также ветераны-афганцы и многие другие.

– Большая ответственность ложится на тех, кто берет в руки Знамя Победы. Раньше, если теряли знамя, то сразу расфор-

мировывали эту воинскую часть. Поэтому знамя берегли, как зеницу ока, – отметил Абдул-Хамид Уздарбиев, председатель Регионального отделения инвалидов войны в Афганистане.

– Мы никогда не забудем тех, кто, не жалея своей жизни, завоевал свободу и счастье грядущих поколений, – сказала на церемонии вручения Знамени Победы член Общественной палаты ЧР Лейла Аюбова.

Известный в республике историк и писатель Муслим Мурдалов напомнил собравшимся: – Все дальше вглубь истории уходят события Великой Отечественной. Но никогда не изгла-

дятся из нашей памяти события этой страшной войны, участниками которой были десятки тысяч чеченцев.

По завершению церемонии передачи Знамени Победы, начальник Шалинского райОНО Рустам Халимов, а также директор СОШ № 11 г.Шали Элита Ахмадова поблагодарили многочисленных гостей, принявших участие в этой патриотической акции, и пригласили их на торжественный обед.

Стати, 25 апреля шалинцы передадут, в торжественной обстановке, эстафету «Знамя Победы» соседнему Веденскому муниципальному району.

И. МАТАГОВ

2023-г1а шо – нохчийн меттан Шо Дагалецам

Исраилова Луиза суна йевзира йалх-ворх1 шо хьалха, йийцарехь мелла хьалхе дуййна ша йевзаш хиллехь а. Суна и йовзар литературин хьармехь хуьлчу цхьанакхетаршкахь хилира. Амма тахана кху очерка т1ехь ас цунах дийца леринарг и дац. Йаздархо хиларал совнаха, махкахь а дика йевзаш хьехархо йу Луиза. Иза иштта ца хуьлийла а дацара, х1унда аьлча, Нохчийн Республикин халкъан хьехархочун Исраилов Абдул-Хьамидан доьзалехь хьалакхира иза, нана а йара цуьнан хьехархочун болх беш хилла (х1инца и ший доцуш ду, Дала гечдойла цяршинна).

белхан стаж. Цундела ларамаза дацара цунна лаккхара квалификациян категори йалар. Цул совнаха, к1оштахь д1абьхьначу «2009-чу шеран хьехархо», «Нохчийн меттан хьехархо -2010» ц1ераш йолчу кьовсамашкахь толамаш бахарца а, «2013-чу шеран нохчийн меттан хьехархо» - республикански кьовсадаларийн лауреат а, «Тольла нохчийн меттан хьехархо» (2015 шо) конкурсан толамхо а хиларца билгалйаблла Луиза, Шен ден лорах, цунна т1аьхьа х1оьгтина и д1айоьдуш хиларан тоьшалла ду иза. Лаа олуш ма дац: «Ложана лаж гена



Бевзаш болу эвтархой

Х1ора стеган, йуьртан, кьоман, пачхьалкъан шен-шен истори хуьлу. Ткъа и кхуллуш дерш адамаш ду. Суна тахана дийца лаьа Эвтарехь баьхна болчу дикачу нахах. Аса хьалххе бехк ца биллар доьху йуьртахошка, нагахь санна цьаболчу нехан, вицвелла, аса ц1ераш ца йахахь.

Абазаев Абдурахьмана, Бислиев Махьмуда, Якубов Адама, Титаев Катас, Исраилов Узумхьаьжас, Басаев Хьажмирзас.

Нохчийн халкъ, бехк а боцуш, ц1ерадаьккхина Казахстанехь а, Киргизехь а 13 шо даьккхина ц1адирзинчул т1аьхьа, кьинхьегамехь шайн хьуьнарш гайтина йуьртхоша. Эвтарара б1еннаш белхалой бара «Пишемаш» а, шекаран а, кибарчигашийчу а заводашкахь АКМС а, СИ а ц1е йолчу комбинатехь кьахьобгуш. Иштта дукха йуьртахоша кьахьегна меттигерчу Кьилбаседан Кавказан т1аькардаьхни лелоран фабрикехь а, «Автурински» совхозехь а. Ленинан орденан кавалер Сайдахмедов Райбек а, иштта дуккха кхиболу эвтархой а бара кьинхьегамехь шайн хьуьнарш гойтуш.

Таханлера х1ара парг1ато йеьча, НР-н Хьалхарчу Президенттаца, Россин Турпалхочуьнца Кадыров Ахьмад-Хьаьжица (Дала г1азот кьобалдойла цуьнан!) цхьаьна, ЖКХ-н министр волуш, болх бира Сугайнов Абус. Иштта шен хенахь НР-н йуьртан бахаман министр вара Мурдалов Таштамир.

Ц1ог1а нийса аьлла вайн Хьалхарчу Президента Кадыров Ахьмад-Хьаьжас: «Хьехархочо кхуллу кьам». Цундела хьахо лаьа Эвтарара дика бевзаш болу хьехархой. Цара йерриг шайн могашалла, дахар д1аделла школехь берашна хьобхуш. Х1орш бу уьш: Чигиев Мохьмад, Махаджиев Махьмуд, Султанов Махьмад-Шерип, Баргиев Хьамзат, Мадаев Леча, Солтаханов Мусшейх, Мурдалов Шомсти, йижарий Безиева Зараь а, Зураь а, Салаватов Г1ирмасолта, Хизриев Зайнди, Алисултанов Хавас, Ахматханов Мохьмад, Джантимирова Минга, Султанова Натара, Аржиев Бадрудди, Аржиев Зараь, дуккха а кхиберш.

Йаздархой а, журналисташ а хилла тхан йуьртара. Россин йаздархойн Союзан декьашхо хилла ву республикехь дика вевзаш волу журналист Гапураев Хьасан. 1974-чу шарахь дуййна СССР-н журналистийн Союзан декьашхо вара иза. Махкахь дика вевзаш, шен дерриге дахар журналистика д1аделла вара, 50 шарахь шуьйрачу хаамийн г1ирсашкахь кьахьегна волу Сайдаев Ваха а.

Нохчийн музыкални искусствехь, и кхиорехь дуккха а кьахьегна йара шатайпа пох1амалла долуш хилла йолу Асхабова Гайнаь. Иштта, ша мукьамаш дохуш, ша хаза иллеш д1аолуш вара халкъо хазахеташ т1еэцна волу Дидигов Билухьаьжа а. Шен стихаш т1ехь мукьамаш а дохуш, г1орг1а озаца декара Рашидов Лумаран иллеш а.

Спортехь кхечу йартел т1аьхьайсина йац Эвтар. Нохчий ц1ерабаьхначу хенахь боксехула Казахстанан чемпион хилла ву Эльмурзаев Борз-Хьаьжа. «Джиуджитсу» олучу латарехула баккхий кхиамаш баьхна, Европехь а, Россехь а дашо медалш йаьхна ву Абубакаров Сайпудди. Дуккха а керла кьона чемпионаш а кхийина С.Абубакаровс, дуьненан а т1ехь. Боксехула, латаршкахула Россехь, дозана арахь а дуккха турниршкахь толамаш баьхна вежарша Маташев Зелимхас а, Шемала. Иштта кхиамаш баьхна ву Мусаев Изнаур, Эмиев Гариб. Ткъа Дураев Альберт дерриге дуьненахь а вевзаш спортсмен ву.

Хууш ма-хиллара, истори йазйеш ца хилча, йа кар-кара оьцуш дуйьцуш ца хилча, дуккха хиламаш нахана хаза бусу. Со синтете хир ву, хокху сан йаздарех цхьаммо мукьане пайда эцахь.

АРЖИЕВ Бадрудди, хьехархо.

Хьехархочун шолг1а аг1о а йу цуьнгахь

Луизин да Абдул-Хьамид махкахь дика вевзаш вара. Нохчийн мотт хьехарехь дукха кьахьийгира цо. Цу балхакх Галамат дукха зеделларг долуш хилла хиларе терра, нохчийн мотт хьехарх лаьцна дуйьцучу меттехь уггаре хьалха шен ц1е йоккхучех цхьаь вара иза. Цуьнан некь схьаэцна схьайог1уш йу тахана йо1 Луиза. Нохчийн мотт хьехар, бийцар хьахочу меттехь дакьалоучарех цхьаь хуьлу иза а.

Исраилова Луиза дуьненчу йаьлла 1984-чу шарахь Шелан к1оштан Белг1атой-эвлахь. 1990-чу шарахь хьалхарчу классе деша йахара иза. 2001-чу шарахь дашочу мидалца школа чекхийокхий, Нохчийн пачхьалкхан университетан филологин факультетан кьоман отделене хоржу йо1а. Ша доьшущ а йолуш, йинчу йуьртахь д1аболабо цо хьехархочун болх. Балхаца цхьаьна деша а доьшущ, кхиамца, ц1ен диплом а луш, чекхийоккху Л. Исраиловас Нохчийн пачхьалкхан университет.

2001-2015-чу шерашкахь шайн йуьртахь бераш лamoш кьахьегначул т1аьхьа Соьлжа-Г1аларчу дешаран Центре сехьайолу иза. Цигахь болх беш а йолуш, 2020-чу шарахь Нохчийн меттан институтан хьехархойн говзалла лакхайаккхаран Центран Гилманан балха а йог1ий, цу хенахь дуййна и ший а болх цхьана д1аьхо цо. Х1инца 20 шарал сов йу цуьнан

ца бужу». Цхьа хан йаьлча, шен ден Абдул-Хьамидан санна, дешарехь йоккха ц1е а йолуш, Луиза хирг хиларх теша.

Х1инцале дешаран гуьллакхна Галамат доккха дакьа йукь-адиллина цо. Цунна тоьшалла ду Нохчийн Республикин дешаран Министерствос нохчийн мотт лamo интернет-проект кечйечу хенахь, и кечйеш дакьалаьцна-чарех уггаре хьалхарчех цхьаь Луиза хилла хилар. Тахана, массо бохург санна, интернет машинехь воллуш хиларе терра, иза ч1ог1а мехала гуьллакх дара кьаьсттина кьоначарна нохчийн мотт лamo а, карлабаккха а. Цу проектах а, иштта и санна йолчу кхечу интернет-проектех а дешархоша пайдаоьцущ хилар гуш дара, цара цхьажимма а шайн шеко йолуш а, шаьш ца кхеташ а долу х1ума хилча, «цу проекта чу хьаьжаьхьа, цу чохь хуур ду хьуна», - бохуш, и проекташ йийцаре йеш хезаш. Иза билгало йара и санна йолу проекташ х1инцалерачу заманахь ца хилча йиш йоцуш хилар.

Интернетухула дешархошна хаарш д1акхачо кьахьегна ца лаш, методически пособиш кечйеш а болх бина Л.А. Исраиловас: 2018-чу шарахь 8-чу классашна лерина нохчийн литературин методически пособи йазйира цо. Оццу шарахь 8-чу классашна нохчийн литература лерина белхийн тетрадаш а кечдира, 2-чу классашна хьобхучу хьехархошна лерина уроках-кон-

спекташ аьллачу белхан автор а хилара иза. Цуьнан боккха кхиам бара и...

Х1инцале а к1езиг дац Луизас дешаран декьехь нохчийн халкъана дина гуьллакхаш. И дерриге а церан доьзалера схьа ду...

Ша ханна йоккха йацахь а, Луиза вайн махкахь дика йовза кхийна. Иза дерриге а цуьнан кьинхьегам баьхана долуш ду.

Цо дукхазза дакьалецира телевиденехь а, радиоохь а д1аьхучу тайп-тайпанчу передачашкахь нохчийн меттан хазаллех а, к1оргаллех а дуйьцуш. Тахана а йукь-араллин гуьллакхашна йуьстах лаш йац иза.

Вай кхузахь Л.А. Исраилова Гилманча санна йийцаре йан г1ерташ дац, уггаре хьалха иза дика хьехархо санна йийцаре йеш ду. Кху т1ехь вай далийнчу тоьшаллаша иза бакьдеш хиларан шеко а йац. Тедало а кьобалдина долуш ду иза: бинчу белхан лаккхара мах ходош. 2019-чу шарахь «Россин Федерацин дешаран сийлахь белхахь» ц1е йелира Луизина.

Заманан йохалла Исраилов-г1еран фамилихь кхин цхьаь а Нохчийн Республикин халкъан хьехархо т1екхетарг хиларх теша лаьа. Х1унда аьлча, цу т1е боьдучу новкъахь дика ларош йу х1инца а шовзткъа шаре йалаза йолу, амма пох1ма долу хьехархо Абдул-Хьамидан Луиза.

БАНЖАЕВ Аьрзу, тхан корреспондент.

Ненан мотт – сан синкхачо

«Нохчийн кьам дийна хиларан мохказан ч1аг1о ю нохчийн мотт».

Кадыров Ахьмад-Хьаьжа.

Кху дуьненахь цхьа а х1ума дац маттаца доьзна доцуш. Цуьнан дозалла дийцина ца валлал, ма деза-доккха совг1ат дина-кх вайна Дала, бийца а, вовшех кхета а мотт баларца! Вайгара г1айг1а, бала, сингаттам – дерриг а д1аоьцу-кх аьхна буьйцучу магто.

Мотт – адамийн юкьаметтигаллин коьрта г1ирс а, оьздангаллин куьзга а хиларе терра, дама а шовданан коьртехь долу хи санна, ц1ена латто безаш бу. И бохург х1ун ду? Дера ду, охьадог1у хи дуйьхьала нислучу нехаша санна, юкьакхуйьсучу дешнаша вайн мотт бехбеш, кхечу куьца боккхуш хилар.

Х1инцалерачу заманахь интернет-з1енехула язбечу маттаца вайн кегиьрхоша ч1ог1а эшам бина вайн маттана. Долийна дош чекхдоккхуш дац, цундела йешархо маьннина т1е ца кхуьшу меттигаш нисло. Т1екхуьчу чкьурана ца девзаш дуккха а

дешнаш хаало. Царна моьтту уьш кхечу меттан дешнашца хийца тарло. Амма иза иштта хуьлийла дац! Тахана йозанехь а, барта дечу кьамелехь а иза талхийча, кханенга муха бер-те и? Цуьнан ойла ца йо кегиьрхоша. Школехь хьехархоша а, ц1ахь дас-нанас а т1е тидам бахийта безаш, вайн юкьара лазам бу иза.

Мел йаккхий халонаш т1е-х1иттарх, вайн дайша ца дожийна меттан сий. Цара ларийнарг кьоман юьхь а, кьоман орам а бу. Хир дуй ткъа кьоман сий, цо ша ца лардича? Тахана вайн т1аьхьено дожош санна хета меттан сий, и кхечу маттаца избарца. Х1ун дер-те вай г1иллакхаш а излахь? Само йе вай!

Мотт ларбан, т1аьхьене и кхетам д1акхачо декхарийлахь дерш а вай ду. Шен ненан маттахь хьеха деза берана г1иллакхаш, и буьйцущ даккха деза и дахаран новкъа. Кибиев Мусбека иштта яздина цунах лаьцна:

Туьран чов йирзина олу, Меттан чов йовьрзуш яц цкъа а! Г1иллакхан новкъа бер долу,

Нохчийн мотт буьйцущу ша даккхакхь.

Вайн халкъан кхане кхио вайн лаам белахь, уггар хьалха нохчийн мотт, олуш ма-хиллара, баьрчче баккха беза вай. Вай и лар ца бахь, орам боьчу диттах тарлур ду вайн кьам.

Меттан сий даьчо шен ненан сий ца до. Ненан сий даьчо мехкан сий дийр дац. Шен мехкан сий дан хууш воьцух кьонах хир вац.

Дала лардойла вай ненан мотт бицбина дакьазадовларх! Дала хуьнар лойла вайна и ларбан! Дерзорехь дало лаьа ненан маттахь лаьцна сайн мог1анаш:

Маржа йа1, ненан мотт, маржа йа1! Бу-кха хьо цхьа к1еда, аьхна! Мел лехарх йаккхийчу г1улчашца Карор яц хьол йоккха хазна.

Йуьйренан тийналла йохош, Охьадог1у сирла Ахк санна, Ладег1арх хьох дог ца Тебаш, Бека хьо, йовхо луш суна.

УСМАНОВА Мадина.

# Литературин агто

**ДЖАБРАИЛОВА Руми**

## Хьо нийса вахдалахь

Хьекъалний, кхетамний  
Сонта ма хилалахь.  
Воккханиг ларий бен,  
Ахь хьо ма ларалахь.  
Кхечуьнан дои кагдеш,  
Хьайн дои ма алалахь.  
Жимачо аьлла дои  
Чири ма лацалахь.

Ирча сурт хьайна гахь,  
Бларгаина бларзлаохь.  
Хьарам дерг хезачохь  
Лергаина кьарлолахь.  
Къилахь дерг олучохь  
Маттана артлолахь.  
Кхоблинчо бихкинчу  
Некъа тIехь ма гIолахь.

Хьо везаи лелийна  
Хьайн нана ларалахь.  
Хьомсарчу хьайн ден а  
Ахь сий ма дайгалахь.  
ГIиллакхе, оьзда а  
Хила виц ма лолахь.  
Лулахой, махкахой  
Реза бан хьажалахь.  
Хьайна тIе вьссина  
Хьаша-да ларалахь.  
Йухаван, марзаонца,  
И новкъа вакхалахь.  
Хьайн кийра хиина  
ШайтIа дIадакхалахь.  
Тешаме къонаха  
ДоттагIа лацалахь.

ГIехьашхул мочтагIчун  
Тешнабехк ма белахь.  
Набарна тевжаиш а  
Хьайн йуькъ ма йасталахь.  
Къонаха ву хьайна  
Айхьа ма бахалахь.  
И нахе алийта,  
Царна тIе диллалахь.

Йоккхучу хьайн ханна  
Собаре хилалахь.  
Хьалха дIа хьажий бен,  
Ахь ког ма бакхалахь.  
Хьарамло дIатесна,  
Хьо хьанал вахалахь.  
Хьо вехачу ханна  
Йохьах ма вохалахь.

**ЗАКАЕВА Фариза**

## Шайн берийн ойла йе

Ма йаккха шайн берех нана,  
Цул доккха хир а дуй къа?  
Сих ма ло цаоьшу ала,  
Сих ма ло йахийта дIа.

Кхин зуда карор йу атта,  
Муьлхханиг йогIур а йу.  
Дуьнене гIийла бIаьрг бетта  
Шайн бераиш аш дуьтур ду.

Ишколе даханчохь хьобгуш  
Кхечаьрга уьш хьобжур ду.  
Наноица хир ма ду бераи,  
Ткъа шуьшиь байлахь хир ду.

Ойла йе, ма къаста вовших,  
Доккха къа ма изца тIе.  
Шайн берийн дегнашка хьовсий.  
Хилийта дахар ирсе.

Кху доккхачу дуьненчохь  
Цхьа хаза мохк бу,  
Уггар сийлахь мохк бу и,  
Со йина, сан хьоме Даймохк!

Уггар нуьцкъал мохк бу сан,  
Кхузахь деха турпал халкъ,  
Дахар ду вайн денна толуш,  
Болх бо кхузахь, бан ма безза.

Кхузахь деха оьзда къам,  
Кхузахь деха турпал халкъ.  
ХIора воллу шен болх беи,  
Халкъ ду мехкан дола деи.

Дашо малх бу хьо,  
Сан сийлахь Даймохк!  
Маьлхан зIаьнари ю хьо,  
Сан хьоме Нохчийчов!

**МАТАГОВ Исхан**

## Нохчийн мотт

Уьйрашка мел хаза бека хьо аьхна  
Баиша ахь хьал-де а хотту.  
Хун до хьо бицбина дуьненахь ваьхна,  
Хьал долу, сан Ненан мотт?!

Вац хьуна, цуьрриг со хьобха къахетаиш,  
Йишйобхна, хьуна саготта.  
Йемалбеш, дахарехь хьо дои ца хетарш,  
Церан ду-кха къа, Нохчийн мотт.

Хилла хьо! Хир а бу халкъгалахь беаши,  
Даймехкан хазалла йуьйцуш.  
Нохчийн мотт, хьо болуш хета суо вехаиш!  
Довьзлаца цхьаьна хьо буьйцуш.

Гамабе меттанаш кхечу а къоман,  
Уьш хаар ду хьуна дика.  
Амма, ахь биц ма бе лекханиг ломал,  
Вайн маттахь аз хаза дека.

**ЮСУПХАДЖИЕВА Аза**

## Сан Нохчийчов

Сан Нохчийчов, хьо йехийла,  
Халонаина кьарцалуш,  
Кхин ца девзаиш денош шийла,  
Адамийн бIаьргаш чохь ирсе гуш.

Сан Нохчийчов, хьо йехийла,  
Даим йуьхь тIехь бIаьсте гуш,  
Кхин ца йевзаиш Iаьнан чилла,

Тхуна дахар декхна гуш!  
Дуьне хьобгуш, мел товш йу хьо.  
Халонаина йахь ца луш.  
Сан Нохчийчов, йехийла хьо,  
Хьо йезначийн вуо ца гуш!

Сан Нохчийчов, хьо йехийла,

Махкахь къонахий кхуьуш,  
Шовдан коьртехь безам балхош,  
Аьхна кхача дагна луш.

Дуьне мел ду кхуьуш, хазлуш,  
МостагIаина кьарцалуш,  
Сан Нохчийчов, хьой ехийла,  
Бийца къонахий болуш!

**АБУБАКАРОВА Раиса**

## Ма хилла лай!

Сий ойуш буьйцучо вайн Нохчийн мотт!  
Ларамца хадор бу вайн къоман мах!  
Даго тIеобьур бац кхин, хийра мохк,  
Буьйцур бу ненан мотт, лур бац и къахь!

Ийзалуш лелахь хьо, бийцарехь мотт,  
Дицлуш дайн орамаш, Нохчочун яхь!  
Иицйаро къоман кеп, хийцаро ботт,  
Нохчаллах воккхур вуй хьо, хаалахь!

Къаьмнашлахь къовсамехь ду ала дои!  
Уггаре ширачехь бу Нохчийн мотт!  
Бийцахь и сий дина, ца издеш дIовиш,  
Къовсамехь сий хир ду, кхайкхабеш Мохк!

Ненан мотт биц а бай ма лела, хIай!  
Хьо цхьанне оьшур вац, хир бу мах бай.

Сийлахь къам дицдина, хетийтахь вай,  
Лелар ву декъаза, хилла хьайх лай!

Лай хилла Нохчийн къам цкъа лелла дац!  
ГIиллакхах ца бухуш, ларбелла нах!  
КIиллох цкъа стаг хеташ цхьа хилла вац,  
Iадатаи ца лардахь – хетар бац мах!

Вайн дайша ларбина вайн Ненан Мотт,  
ТIаьхьлонна дитина ала шайх дои,  
ТIаьхьарчу тIаьхьаьнна дитина кост,  
Дедайша лелийнарг – ма хета мохь!

Хаалахь, бехар бу вайн Ненан Мотт,  
Шо-шере мел дели кхетар бу нах!  
Лай хилла лелар ву бицбинарг Мохк,  
Эла къам лаьттар ду - айьина мах!

**ХАЛИДОВА Хела**

## Пусар де хьайн ненан меттан

Ма ала, ца хаьа ненан мотт хьайна,  
Ахь муха эр ду, ца хаьа, хьо мила ву?!  
Ма ала, ца беза ненан мотт хьайна,  
Ахь муха эр ду  
Нана ца еза?!

Ахь муха йуьйцур йу, ламанийн чIагIо?  
Ахь муха йуьйцур йу хьаннийн хазалла?  
Муха дуьйцур ду шовдане дагара?

Ахь муха буьйцур бу,  
Езаре безам?!

Курачу лаьмнийн бахьаьшкара схьаэцна,  
Лаьмнийн шовданца литтина цIанбина.  
Дайша схьабелла хьайн ненан мерза мотт,  
Ахь муха буьйцур бац?  
Ала и соьга.

## «Къен» доьзал

Забар

Хьалдолчу ингалсхойн доь-  
зало хийцина хилла шаьш деха  
гIала. Керлачу меттехь церан  
кIант дуьхьхьара школе воь-  
душ хилла оцу дийнахь. Нанас  
кIантана тIаьхьайаьллачохь,  
хьехар дина цунна: «Варий-  
лахь, цхьана а адам-дега ма  
хайталахь вай дехаш Iаш дуй»,  
– аьлла.

КIант школе дIакхаьчна, урок  
йолайелча хьехарчочо шайн доь-  
залх лаций сочинени йазйе аьлла

берашка. Хьоладен кIантана да-  
гадеана шегаш шен нанас баьхнар,  
йуха ойлане а ваьлла дIайолийна  
шен сочинени: «Тхан доьзал  
чIогIа къен Iаш бу. Кьечу мет-  
техь, кьечу цIа чохь Iаш ду тхо.  
Тхан дас олу тхоьга: «Къен хилар  
гIолехь ду, хIунда аьлча хьалдолу  
нах даима а саготта хуьлу шайн  
бахам хIун дина совбоккхур  
бара-те бохуш. Вижар-гIаттар  
доцуш дIадолу хьолахойн дахар.  
Ирс долуш бу къен нах, Iаббалц

наб-х йой цара!» –тхан дадас  
кест-кеста олу иштта.

Ткъа тхо-м къен Iаш ду.  
Иштта-м, тхан цIахь мел верг а  
ву шуна къен Iаш: тхан йалхой  
а къен бу, тхан шофер къен ву,  
тхан хехо а къен ву, тхан бешара  
дитташ, зезагаш кходуш верг а  
къен ву, тхан поварш къен бу».

Ингалсан забар нохчийн  
матте гочийнарг  
З. ЭЛЬДЕРХАНОВА.

Сийна хIорд бу хьо,  
Сан сийлахь Даймохк!  
Сирла шовда ду хьо,  
Сан хьомсара Нохчийчов!

Хьо хестоиш, дека сан илеш,  
Хьо лоруш, ловзу сан дог.  
Со йина, кхиина латта,  
Сан хьоме, сийлахь Даймохк!

**МАГОМАДОВ Мовсар**

## Шела - гIада

Зезаг санна хьо-м хазйелла,  
Хьалхалера Шела яц.  
Куьцехь, тайна хийцайелла,  
Хестайан хьо кIордор дац.

Шела, хаза гIала Шела,  
Шуьйра, сирла урамаиш.  
Маьлхан нуьрехь санна, лена  
ЦIеста сирца маьждигаи.

ХIурдан тулгIеш санна, леста,  
Баьцар басехь аренаи.  
Возгу кIотариш со-м хьан хьеста,  
Попан хаза боьлакаи.

Наггахь эвла йисте волий,  
Бесан бердехь лела со.  
Аьхна Iалам самадолий,  
Екхна маьрша Iуьйре го.

**СУЛЕЙМАНОВ Абуьбакар**

## Беро а къаставо

Iабдул - Малик хьекъале,  
Дегала Мухьаммад.  
Мансур ву хIиллане,  
ДоьцIена Амир.

Эсала Амирхан,  
Джабраил, Асхьаб,  
Жиманиг – Сайфулла,  
Сан зезаг – Iайиша.

Уьш бу-кха сан безариш –  
Сан берийн бераиш.  
Уьш бу сан доьзалла,  
Сан деган мерзаиш.

Уьш бу кху дуьненал  
Механа беза,  
Шаболу сан бахам,  
Сан ирсе дахар.

Уьш мара ца къовлуш,  
Ца хьостуш цхьаь а,  
Дахана де хета  
Шарал а деха.

Хьена ву? – хаьттича,  
«Дадин ву» – хезча.  
Кхаь ма бац цул боккха  
Дадина цхьа а.

ОьгIазло совйаьлла  
Догдоьхна хилча,  
Царех бIаьрг сан кхетча,  
Цхьаннан аз хезча,

Са паргIат а долиш,  
Дог ловза долу.  
Сингаттам хаало  
Хезча уьш боьлхуш.

Ткъа царна везий-те  
Шайн Дада иштта?  
Йа йохьург веза-те?-  
Кхоллало ойла.

Йаханчу замано  
Жоп делла суна:  
Ша дезарг къаставо  
Беро а шена.

● 28 апреля - День работника скорой медицинской помощи ● Хилам



## Профессионалу возраст не помеха

Муса Ярагиевич Тайсумов родился в 1959 году и вырос в Шали. В 1978 году окончил Шалинскую среднюю школу №3 и в том же году поступил в Грозненское медицинское училище. В 1980 году, прервав учебу, призвался в Советскую Армию. После демобилизации в 1982 году восстановился в медицинском училище и успешно окончил его в 1984 году.

После училища сразу же был направлен на работу в Шалинскую ЦРБ фельдшером отделения «Скорой помощи». В 1988 году поехал служить вольнонаемным в Объединенную группу советских войск в Германии, где до 1991 года работал фельдшером в медсанбате. По возвращению на родину опять устроился на прежнюю работу.

Отец Мусы – Яраги был трактористом и алимом, обучал сельских детей Корану. Он прожил до 85 лет и умер в 2012 году. Свою большую семью Яраги (3 сына и 3 дочери) растил, строго придерживаясь канонов ислама и учил зарабатывать хлеб насущный честным и добросовестным трудом. Мать Зина до 1997 года проработала в Шалинской ЦРБ санитаркой. Сейчас ей 84 года. Две сестры Мусы работают медсестрами, одна – санитаркой в данной больнице. Единственная дочь Мусы оканчивает медицинский колледж и имеет намерение работать здесь же.

«Да, у меня возраст пенсионный, и я мог бы уйти на покой», - рассказывает Муса, - но, уступив настойчивым просьбам заведующего станцией скорой помощи Сайд-Паши Махматхаджиева и старшего фельдшера Айзан Дериевой, продолжаю трудиться. Рабо-

чий стаж - 40 лет. Я всегда уважал людей в белых халатах и мечтал стать врачом. Но врачом мне так и не суждено было стать, так как в те времена поехать куда-то, поступить в ВУЗ, тем более в медицинский, было не каждой семье по карману. А в семье тракториста, который честно зарабатывал и с трудом кормил семью, возможности тем более не было. Но я не жалею о судьбе и доволен ею, так как мечта моя сбылась, и я стал тем, кем хотел.

В годы первой и второй «чеченских» войн Муса выполнял свой профессиональный долг, не отрываясь от работы ни на один день. Были бомбежки, обстрелы, но он ни разу не ушел со службы, а, наоборот, как и другие оставшиеся в больнице медработники, всегда был в гуще событий, спасая раненых, больных.

Заведующий станцией скорой помощи Сайд-Паша Махматхаджиев и старший фельдшер Айзан Дериева, благодаря которым я все еще выполняю свои обязанности, пользуются в нашем дружном коллективе большим уважением, так как всегда на них можно положиться, они не оставят в беде. Конечно, руководители у нас строгие, но справедливые. Когда надо, укажут на ошибку, дадут возможность исправиться.

- Мусу Ярагиевича можно отнести к «незаменимым» работникам, - говорит заведующий станцией скорой помощи Сайд-Паша Махматхаджиев, - к которому можно обратиться по любым вопросам, в том числе и житейским. Он является и наставником, и примером подражания для молодых специалистов. Ведь они работают

с больными, которые находятся в критической ситуации, и вызывают их именно в таких случаях. А они могут быть нервными, несдержанными и выливать свою растерянность именно на тех, кто приехал им помогать. И именно в такой момент фельдшер, главным образом, должен быть психологом и спокойно выполнять свои профессиональные обязанности, а Муса это умеет делать отлично. Во время пандемии коронавируса он первым заболел и лежал в

больнице. После выписки, провел две недели на карантине и сразу же вышел на работу и выполнял свои обязанности до конца пандемии.

- Моя самая большая слабость – это рыбалка, - говорит Муса, - В год 2-3 раза я выезжаю в г.Астрахань на медицинский осмотр (после операции на сердце) и, пользуясь случаем, провожу по несколько дней на рыбалке. То есть, совмещаю полезное с приятным. Если нет возможности выехать куда-то, рыбачу в нашей речке Басс. В день у меня, то есть у нашей бригады, бывают от 7 до 15 вызовов. Бывают и тяжелые вызовы, но мы справляемся. Если сравнить с прежними временами, то условия сейчас очень хорошие. Имеются необходимые лекарства, оборудование, новые автомобили, но, к сожалению, больных стало больше.

Хотелось бы отметить членов своей бригады - фельдшера Айшат Борщигову и водителя с 20-летним стажем Русланбека Ангаева, с которыми вот уже несколько лет работаем вместе.

- Мы вместе с Мусой работаем 5 лет, - говорит старший механик-водитель Ахмед Асаев, - Муса никогда не отказывается заменить коллег и в любое время готов прийти на помощь. Он для нас и старший брат, коллега и настоящий товарищ. Дай Аллах ему здоровья!

А. СУЛЕЙМАНОВ

На снимке: фельдшер станции скорой помощи Муса Тайсумов (справа); водитель Асланбек Ангаев (слева); фельдшер Айшат Борщигова.

## «Нохчийн меттан кIира»



Иштга цIе йу тахана, оханан беттан (апрель) 25-чу дийнахь, Шела-Галин № 1 йолчу Нохчийн Республикин Хьалхарчу Президентан, Россин Турпал-хочун А-Хь. Кадыровн (Дала гIазот кьобалдойла цуьнан!) цIарахчу йуккьерачу шкоলেখь дIайлайлачлу мероприятин.

- Тхан Iалашо йу - дешархойн ненан матте болу безам, иза Iаморан лаам совбаккхар, - бохуш дуййцу школан куьйгалхочо, Нохчийн Республикин хьакьйолу хьехархочо Алиева Яхас. - Оха дIахьур бу тайп-тайпана

кьийсамаш, нохчийн маттахь йолчу стихийн конкурсахь. Шоьтан дийнахь кьоман даарш хIиттош, жамIаш дийр ду кIиранах мел диначуьнан.

Нохчийн меттан Денна леринчу цьхьанакхетарехь дакьале-цира вевзаш волчу журналиста, йаздархочо Муцураев Олхазара. Iавьхарчо школин библиотекаина совгIаташ дира нохчийн йаздархойн а, ша йазийнчу а книгашца. Нохчийн меттан кIира «кхин а дIахьуш» ду. Дала Iаьхье беркате йойла цуьнан!

МАТАГОВ ИХЬСАН.



## Декъалвар

Винчу денца, 70 шо кхачарца, даггара декъалво тхайн бераллин доттагI Джамбеков Мовлин кIант Ваха.

Дала могош-маьрша вахавойла хьо тхуна массарна а!

Накьостийн тоба.

## Сообщение о предстоящем предоставлении в аренду земельных участков

В соответствии с ст. 39.18 Земельного кодекса РФ, администрация Шалинского муниципального района сообщает о приеме заявлений для предоставления в аренду земельных участков, сроком на 20 лет, под индивидуальное жилищное строительство, площадью 200-2000 кв.м. каждый, по следующим адресам:

№	Расположения земельного участка (адрес)	Квартал	Площадь	Категория земли	Вид разрешенного использования
1	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. 9-я Космическая, № 10	20:12:0501009	1008 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
2	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 1	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
3	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 3	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
4	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Ночная, № 4	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
5	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Ночная, № 6	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
6	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 4	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
7	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 2	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
8	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 6	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
9	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 8	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
10	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 10	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
11	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 5	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства

12	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 7	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
13	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 9	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
14	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 11	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
15	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 13	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
16	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 15	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 17	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
17	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 21	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
18	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 19	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
19	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 23	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
20	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Техническая, № 25	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства
21	ЧР, Шалинский р-н, г. Шали, ул. Ночная, № 8	20:12:0501044	1000 кв.м.	Земли населенных пунктов	Для индивидуального жилищного строительства

Прием заявлений осуществляется в течение 10 дней со дня опубликования настоящего сообщения. Заявления принимаются по адресу: ЧР, Шалинский район, город Шали, ул. Сугаип-муллы Гайсумова, № 4, в здании администрации Шалинского муниципального района с 27.04.2023г. по 08.05.2023г.

Заместитель главы администрации района

Ю.И. Хаджиев

<p>«Зама»</p> <p>Коррта редактор</p> <p>А. Х. Муцураев</p>	<p>Газета освещает события, происходящие в Шалинском муниципальном районе</p>	<p>Газета зарегистрирована в Управлении Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Чеченской Республике от 06 мая 2013г.</p> <p>ПИ № ТУ 20-00078</p>	<p>Адрес редакции: 366300 г. Шали, ул. Орджоникидзе, д. №4 («Бизнес-центр»)</p> <p>Подписано в печать 25.04.2023 г. в 09 ч. 00 м.</p> <p>По графику – 25.04. в 10.00</p> <p>Тираж 1000 экз.</p> <p>Заказ №</p>	<p>Газета набрана и сверстана на компьютерной базе редакции газеты «Зама»</p> <p>Отпечатана в АО Издательско-полиграфический комплекс «Грозненский рабочий».</p> <p>Адрес издательства/типографии: 364021, ЧР, г. Грозный, ул. Интернациональная, 12/35</p>
	<p>Учредитель: МУ «Администрация Шалинского муниципального района»</p> <p>Адрес учредителя: 366300, г. Шали, ул. Сугаип-муллы Гайсумова, №4</p>			